FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
föredraget den 28 januari 1999 *

A — Inledning

1. Kommissionen har genom ansökan krävt återbetalning av medel som har utbetalats i förskott. Medlen syftade till att ge ekonomiskt stöd till ett demonstrations- och pilotprojekt avseende vattenkraft. Kommissionen sade upp ett avtal med svaranden, efter det att svaranden hade informerat om en väsentlig ändring i förhållande till hur projektet ursprungligen hade planerats. Eftersom svaranden, enligt kommissionens uppfattning, inte har inkommit med något formellt riktigt svaromål, har kommissionen yrkat att domstolen skall meddela tredskodom.

B — Bakgrund till målet

2. Den 6 december 1990 ingick Europeiska gemenskapen, företrädd av kommissionen, avtal nr HY 84-89 FR (nedan kallat avtalet) med SIVU [1] du plan d'eau de la Vallée du Lot (nedan kallat SIVU) och Hydro-Réalisations SARL (nedan kallat SARL) vilka agerade samfällt och solidariskt. Avtalet avsåg att Europeiska gemenskapen ekonomiskt skulle stödja följande projekt: dammbygge i floden Lot — inbyggnad av ett litet vattenkraftverk med låg fallhöjd [2].

3. Det ekonomiska stödet beviljades i enlighet med kommissionens förordning (EEG) nr 3640/85 [3] för att främja ett demonstrationsprojekt eller industriellt pilotprojekt avseende vattenkraft. I enlighet med avtalets bilaga II 1.1 a beviljade kommissionen svaranden ett förskott om 83 928 ECU den 31 december 1990. Detta belopp utbetalades den 17 januari 1991.

4. Den första tekniska delrapporten översändes till kommissionen genom skrivelse av den 23 maj 1991. Den godkändes av kommissionen den 4 juli 1991. Eftersom rapporten inte innehöll några uppgifter om finansieringen, bad kommissionen svarandena i en skrivelse av den 5 augusti 1991 att översända en ekonomisk rapport, som skulle omfatta tiden från det att arbetet påbörjades (1 april 1990 till 30 juni 1991). Denna rapport översändes den 13 augusti 1991.

* Originalspråk: tyska.

1 — Syndicat intercommunal à vocation unique de droit français.

2 — På originalspråket: "Plan d'eau sur le Lot. Intégration d'une microcentrale hydroélectrique basse chute dans le seuil."

3 — Förordning (EEG) nr 3640/85 av den 20 december 1985 om främjande genom ekonomiskt stöd av industriella demonstrationsprojekt och pilotprojekt inom energiområdet (EGT nr L 350, s. 29).

5. Eftersom kommissionen efter genomgång av den nya rapporten kom fram till att avsnitten I och II i avtalets bilaga I [4] inte uppfyllde de ekonomiska förutsättningarna för att erhålla stöd, gjorde kommissionen inga ytterligare utbetalningar. Därefter försökte kommissionen förgäves erhålla tekniska och ekonomiska rapporter från svaranden för tiden från den 1 juli till den 31 december 1991. Eftersom den inte fick något svar, anmodade kommissionen den 7 oktober 1992 de svarande att inkomma med rapporterna.

6. SIVU lämnade i en skrivelse av den 6 november 1992 meddelande om en väsentlig ändring i projektet på grund av invändningar från miljöskyddsorganisationer. Enligt ändringen skulle det lilla vattenkraftverket med låg fallhöjd ersättas av en fördämning. Vidare avstod SIVU uttryckligen från vidare utbetalningar från kommissionen och erbjöd sig att återbetala vad som redan hade erhållits.

7. Kommissionen sade genom en skrivelse av den 18 november 1992 upp avtalet med hänvisning till artikel 9 och begärde att förskottet om 83 928 ECU jämte ränta för tiden efter utbetalningen skulle återbetalas. Den 8 december 1992 utfärdade kommissionen en faktura till SIVU med innebörden att ovan nämnda belopp skulle erläggas senast den 28 februari 1993.

4 — Bilaga 1 innehöll arbetsprogrammet som hade överenskommits av avtalets parter.

8. Eftersom svaranden över huvud taget inte reagerade på fakturan, skickade kommissionen en första påminnelse till SIVU avseende återbetalning av förskottet den 27 januari 1994. Ytterligare påminnelser skickades till SIVU per rekommenderat brev med mottagningsbevis den 1 juni 1994, den 31 oktober 1994 och den 12 oktober 1995.

9. Eftersom svaranden inte reagerade på dessa påminnelser heller, beslutade kommissionen att väcka talan.

10. I sin stämningsansökan som inkom till domstolen den 2 maj 1997 har kommissionen yrkat att domstolen skall

1. förplikta SIVU och Hydro-Réalisations SARL att till kommissionen utge 83 928 ECU (åttiotretusenniohundratjugoåtta ECU) jämte ränta från och med den 17 januari 1991 beräknad enligt den räntesats som tillämpas av EFMS för dess transaktioner i ECU och som publiceras den första arbetsdagen i varje månad samt dröjsmålsränta enligt lag från och med den 23 februari 1993,

2. förplikta SIVU och Hydro-Réalisations SARL att ersätta rättegångskostnaderna.

11. SIVU har enligt mottagningsbeviset delgivits ansökan den 10 maj 1997. Hydro-Réalisations SARL har till en början inte delgivits.

12. Eftersom svaranden inte har inkommit med något svaromål inom den frist om en månad som gäller enligt domstolens rättegångsregler, har kommissionen genom skrivelse av den 8 juli 1997 med stöd av artikel 94.1 i domstolens rättegångsregler yrkat att domstolen skall meddela tredskodom. Först efter att detta yrkande hade framställts, upptäcktes att Hydro-Réalisations SARL inte delgivits den ursprungliga ansökan och att företaget befann sig i likvidation sedan en längre tid. Efter att man hade tagit reda på vem som var konkursförvaltare för SARL Hydro-Réalisations, delgavs denne ansökan i laga ordning den 30 april 1998.

13. Konkursförvaltaren har den 14 maj 1998 skickat en skrivelse med följande innehåll till domstolen:

"1. Hydro-Réalisations SARL är försatt i likvidation genom dom av handelsdomstolen i Rodez den 13 februari 1992.

2. Betalning för oprioriterade fordringar kan inte förväntas."

Brevet innehåller inga ytterligare uppgifter.

14. I skrivelse till domstolen av den 25 juni 1998 anför kommissionen att konkursförvaltarens skrivelse inte var ett svaromål i enlighet med artikel 40.1 i domstolens rättegångsregler. Skrivelsen innehåller inte vad som krävs enligt artikeln, särskilt innehåller den inga sakliga eller rättsliga argument och inga yrkanden.

15. Kommissionen har därför genom skrivelse av den 25 juni 1998 yrkat att domstolen genom tredskodom skall bifalla det ursprungliga yrkandet att svarandena skall förpliktas att betala 83 928 ECU jämte ränta.

C — Avtalet som ingåtts mellan gemenskapen och svarandena

16. I det följande skall de delar av avtalet som är av betydelse för ansökan återges.

17. Syftet med avtalet är enligt artikel 1.1 att främja projektet dammbygge i floden Lot — inbyggnad av ett litet vattenkraft-

verk med låg fallhöjd. Gemenskapens ekonomiska stöd begränsas enligt artikel 3 till 279 761 ECU.

18. Enligt avtalets bilaga II 1.1 a, som innehåller bestämmelser om finansieringen, betalar gemenskapen ett förskott om 83 928 ECU. Vidare stipulerar denna punkt att om avtalet skulle upphävas med hänvisning till de grunder som anges i artikel 4.3.1 skall avtalsparterna [5] genast återbetala förskottet jämte ränta.

19. Artikel 4.3 innehåller bestämmelser om svarandenas förpliktelser att i olika stadier av projektet inge delrapporter, tekniska rapporter och ekonomiska rapporter till kommissionen.

20. Enligt artikel 4.3.1 är svarandena, om det är omöjligt att påbörja projektet vid den fastställda tidpunkten, förpliktade att så snart som möjligt informera kommissionen om anledningen härtill samt ange en ny tidpunkt för när arbetena skall påbörjas. Efter att ha gått igenom informationen och förslagen, kan kommissionen antingen godkänna ändringen eller vägra att lämna sitt samtycke, vilket får till följd att avtalet automatiskt [6] sägs upp. I det senare fallet skall det redan betalda förskottet återbetalas jämte ränta.

21. Enligt artikel 8 kan kommissionen häva avtalet, om avtalsparten (i detta fall de båda svarandena) bryter mot sina förpliktelser i avtalet, särskilt mot förpliktelsen i artikel 4.3. En ytterligare förutsättning för hävning är att kommissionen utfärdar en maning med en frist om en månad. De belopp som redan har utbetalats som ekonomiskt stöd jämte ränta från dagen då pengarna har mottagits skall då genast återbetalas till kommissionen. Räntans storlek bestäms av den sats som EFMS [7] använder för sina transaktioner i ECU och som publiceras den första arbetsdagen i varje månad.

22. Enligt artikel 9 i avtalet har varje avtalspart en rätt att säga upp avtalet när det inte längre framstår som motiverat att fortsätta arbetet, särskilt ur teknisk, ekonomisk eller finansiell synvinkel. Avtalsparterna (svarandena) skall då återbetala till kommissionen vad de har erhållit utan att vara berättigade till det jämte ränta beräknad från det att arbetet avslutades eller avbröts. Räntesatsen bestäms på samma sätt som i artikel 8.

23. Enligt artikel 13 skall Europeiska gemenskapernas domstol avgöra alla tvister om avtalets giltighet, tolkning eller tillämpning.

5 — Härmed menas de båda svarandena.

6 — I den franska originaltexten står det att "... le contrat est résilié d'office".

7 — Europeiska fonden för monetärt samarbete.

24. I artikel 14 stadgas att fransk rätt gäller för avtalet.

...”

I 94.2 heter det:

”Innan tredskodom avkunnas skall domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, undersöka om talan kan tas upp till prövning, om formkraven har uppfyllts samt om sökandens yrkanden framstår som välgrundade. Domstolen kan förordna om bevisupptagning.”

D — Processuella föreskrifter

25. Artikel 38 i EEG-stadgan för domstolen lyder:

”Om en rätteligen instämd part inte inkommer med skriftligt svaromål, skall tredskodom meddelas mot honom...”.

26. I artikel 94.1 i domstolens rättegångsregler föreskrivs:

”Om en rätteligen instämd part inte inkommer med svaromål i föreskriven form inom den fastställda fristen, får sökanden yrka att domstolen genom tredskodom bifaller hans talan.

27. Svaromålets innehåll regleras i artikel 40.1 av domstolens rättegångsregler enligt följande:

”Inom en månad efter det att ansökan har delgivits svaranden skall denne inkomma med skriftligt svaromål. Detta skall innehålla

a) svarandens namn och adress,

b) de faktiska och rättsliga omständigheter som åberopas,

c) svarandens yrkanden,

d) uppgift om den bevisning som åberopas.”

28. När det behövs kommer ytterligare detaljer i kommissionens inlaga och i de tillämpliga föreskrifterna att beskrivas i det följande.

E — Bedömning

29. I en tredskodom skall domstolen pröva om det föreligger några rättegångshinder (allmänna och särskilda sakprövningsförutsättningar) och om talan är riktig i sak ("kärandens yrkanden framstår som välgrundade").

Upptagande till sakprövning

30. Det är numera ställt utom tvivel att det inte föreligger några rättegångshinder för den ursprungliga ansökan, sedan också den andra svaranden — Hydro-Réalisations SARL — delgivits den 30 april 1998.

31. Fråga är här bara om de särskilda förutsättningarna för att meddela tredskodom är uppfyllda, det vill säga att inget svaromål föreligger eller att ett svaromål som föreligger uppfyller formkraven.

32. Enligt artikel 40.1 i domstolens rättegångsregler skall svaromålet innehålla de faktiska och rättsliga omständigheterna som svaranden åberopar samt svarandens yrkanden.

33. Det är ostridigt att SIVU över huvud taget inte har svarat på ansökan som är korrekt delgiven, varför inget svaromål föreligger. Konkursförvaltaren för Hydro-Réalisations SARL har meddelat att bolaget befinner sig i likvidation sedan 1992 och att det inte kan förväntas att fordringar utan förmånsrätt skall erhålla betalning.

34. Domstolen har senast i målet IRACO [8] avgjort frågan om en mémoire-inlaga uppfyller de nödvändiga kriterierna för att utgöra ett svaromål. I målet hade svarandens inlaga överskriften "Svaromål och

8 — Dom av den 3 december 1998 i mål C-337/96, kommissionen mot Industrial Refuse & Coal Energy Ltd (REG 1998, s. I-7943).

genkäromål", vilket tyder på en viss avsikt att svara i målet. Särskilt gick att utläsa ur skrivelsen att svaranden bestred återbetalning av erhållna pengar till kommissionen. Domstolen avgjorde sålunda att inlagan var ett formellt riktigt svaromål.

35. Till skillnad härifrån innehåller skrivelsen från konkursförvaltaren i Hydro-Réalisations SARL inga uppgifter om faktiska eller rättsliga omständigheter. Ett innehåll jämförbart med det i inlagan i målet IRACO går inte att läsa ut ur konkursförvaltarens skrivelse. Konkursförvaltaren tar över huvud taget inte ställning till vad kommissionen anför, i synnerhet framgår inte någon avsikt att svara i målet. Att ur satsen "betalning kan inte förväntas" dra slutsatsen att svaranden bestrider kommissionens anspråk, skulle för det första motsäga ordalydelsen i artikel 40.1 i domstolens rättegångsregler, och för det andra skulle dessa ord ges en betydelse som de i vart fall inte entydigt har. Det framgår inte om eller i vilken grad svaranden bestrider kommissionens anspråk.

36. Konkursförvaltarens skrivelse kunde tvärtom tolkas på så sätt att bolaget inte bestrider anspråket på återbetalning i sig. I så fall avser redogörelsen inte anspråket på återbetalning utan klargör i stället att det senare kommer att bli omöjligt att driva in beloppet.

37. Härav följer att det inte föreligger något formellt riktigt svaromål, och att det följaktligen föreligger förutsättningar för att meddela tredskodom.

Prövning i sak

38. I prövningen av saken skall enligt artikel 94.2 i domstolens rättegångsregler prövas om kommissionens yrkanden framstår som välgrundade.

39. Kommissionen begär att svarandena skall återbetala det erhållna förskottet. Vidare begär kommissionen ränta enligt avtal från det att förskottet har erhållits liksom dröjsmålsränta enligt lag från det att svarandena erhöll fakturan (28 februari 1993).

40. Ett anspråk på återbetalning av förskottet skulle kunna följa av artikel 9 i

avtalet, som kommissionen har stött sin uppsägning på.

41. Artikel 9 ger en rätt att säga upp avtalet om det inte längre framstår som motiverat att fortsätta arbetet, särskilt ur teknisk, ekonomisk eller finansiell synvinkel.

42. Kommissionen motiverade sitt handlande enligt artikel 9 med att den i skrivelse av den 7 oktober 1992 hade uppmanat svarandena att fullgöra sin avtalsenliga skyldighet att skicka in de tekniska och ekonomiska rapporterna. Därigenom skulle kommissionen redan ha visat på möjligheten att frånträda avtalet om det inte fullgjordes. Efter det att SIVU i sin skrivelse av den 6 november 1992 å sin sida visat på att det projekt som ursprungligen hade avtalats måste ändras, på grund av invändningar från miljöskyddsorganisationer, och meddelat att förskottet skulle kunna återbetalas, sade kommissionen upp avtalet i enlighet med artikel 9. Enligt kommissionens uppfattning framstod avtalet inte längre som motiverat, och det var härvid inte av avgörande betydelse om arbetet med projektet redan hade påbörjats.

43. Det är ställt utom tvivel att en fortsättning av projektet inte längre framstår som motiverad, när invändningar från miljöskyddsorganisationer leder till att det blir omöjligt att genomföra projektet som det var planerat.

44. Fråga är dock om inte en rätt att säga upp avtalet i enlighet med artikel 9 förutsätter att arbete redan har utförts. Artikelns ordalydelse tycks stödja denna åsikt, eftersom det i artikeln talas om en fortsättning av arbetet. När, som i detta fall inga (byggnads-) arbeten har påbörjats, kan det ifrågasättas om det är möjligt att säga upp avtalet enligt artikel 9.

45. Trots detta tycks kommissionens handlande enligt artikel 9 vara möjligt. Svaranden hade före det att arbetena hade påbörjats endast skickat över en första teknisk delrapport. När det senare blev klarlagt att det inte var möjligt att genomföra projektet som det ursprungligen var planerat, på grund av miljöskyddsorganisationernas inställning, informerade SIVU kommissionen om detta. Vidare avstod SIVU från ytterligare betalningar och erbjöd sig att återbetala vad som tidigare hade erhållits. Sålunda bör man instämma med kommissionen i att det inte längre framstår som om projektet kommer att genomföras.

46. När det enligt artikel 9 till och med är möjligt att säga upp avtalet när arbetet har påbörjats, vilket borde medföra än större nackdelar för den som är uppsagd, måste det, i en situation som är jämförbar i övrigt, vara ännu mer befogat att kunna säga upp avtalet när man inte ens har påbörjat själva byggnationen. Det vore också orimligt att behöva vänta tills arbetet har påbörjats eller till och med kräva att arbetet påbörjas för att kunna säga upp avtalet, om det redan vid en tidigare tidpunkt står klart att projektet inte kan genomföras i sin ursprungliga form.

47. För övrigt kan denna fråga lämnas därhän i detta fall, eftersom kommissionen, i stället för att säga upp avtalet, hade kunnat häva avtalet i enlighet med artikel 8. Rätten att häva avtalet förelåg, eftersom svarandena hade brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet med kommissionen. Ett brott mot avtalet förelåg, eftersom svarandena inte hade gett in rapporter i enlighet med artikel 4.3 i avtalet, trots maning från kommissionen med utsatt frist.

48. *I detta fall* vore de rättsliga följderna desamma enligt artikel 8 och enligt artikel 9. Både det utbetalade förskottet och räntan enligt avtalet skulle ha återbetalats. Visserligen uppstår rätten till ränta, enligt avtalets artikel 9, först när arbetet avslutas eller avbryts. I detta fall har ännu inga (byggnads-) arbeten utförts, endast en första teknisk delrapport har färdigställts. Detta är endast en förberedande åtgärd, det vill säga ännu ingen verksamhet som skulle kunna jämföras med en byggnation. Om över huvud taget inga byggnadsarbeten genomförs — som här är fallet — så kan det faktum att arbetet inte upptas jämställas helt och hållet med att arbetet avslutas enligt artikel 9. Den avgörande tidpunkten för när räntan skall börja beräknas är så till vida den tidpunkt vid vilken pengarna erhölls (här alltså den 17 januari 1991), såväl enligt artikel 9 som vid en eventuell hävning enligt artikel 8.

49. Av ovanstående — och av vad kommissionen har anfört, vilket så här långt räcker för att pröva yrkandet om tredskodom — framstår alltså kommissionens yrkanden som välgrundade.

50. Vad sedan gäller frågan om storleken på den ränta som kommissionen har yrkat, är att märka att anspråket endast består till den del det avser ränta enligt avtal från det att förskottet erhölls. Den ränta som kommissionen har yrkat därutöver (dröjsmålsränta enligt lag) saknar grund.

51. Parterna har avtalat att räntesatsen vid en återbetalning, både enligt artikel 8 och enligt artikel 9, skall motsvara den ränta

som EFMS använder för sina transaktioner i ECU och som publiceras den första arbetsdagen i varje månad.

52. Enligt fransk rätt, vilken är tillämplig på avtalet enligt artikel 14, kan ett anspråk på ränta bara följa antingen av avtal eller av lag (artikel 1153 i code civil). Anspråket på ränta skall täcka den skada som uppstår genom att borgenären inte har tillgång till ett bestämt belopp under en viss tid. Denna skada täcks genom anspråket på ränta enligt avtalet. Det vore därför oskäligt att tillerkänna borgenären — här kommissionen — ett ytterligare anspråk på ränta. Vad gäller ytterligare skador som uppstår genom dröjsmålet, har borgenären fortfarande möjlighet att kräva ersättning för dessa enligt lag.

53. I detta fall har kommissionen inte framfört några ytterligare skadeståndsyrkanden, vilket innebär att den endast har rätt till ränta enligt avtalet.

54. Kommissionens anspråk på återbetalning av förskottet jämte ränta tycks alltså endast vara befogat såvitt det avser förskottet och räntan enligt avtalet.

55. Kommissionens ansökan skall sålunda bifallas endast till denna del och i övrigt ogillas.

F — Kostnaderna

56. Enligt artikel 69.2 första meningen i domstolens rättegångsregler skall den tappande parten stå för rättegångskostnaderna, och enligt 69.2 andra meningen skall svarandena i detta fall solidariskt svara för kostnaderna. Enligt artikel 69.3 kan domstolen dela upp kostnaderna om en part endast vinner delvis. I detta fall har kommissionen framställt ett yrkande om kostnader. Kommissionen har inte tappat målet annat än i den del den har yrkat för mycket ränta. I jämförelse med hela det belopp som den hade krävt, utgör det ogillade ränteyrkandet endast en ringa del, varför det framstår som rättvist att låta de tappande parterna stå för samtliga rättegångskostnader.

G — Återvinning

57. Enligt artikel 94.4 i domstolens rättegångsregler kan tredskodomen återvinnas inom en månad från det att domen delgavs.

H — Förslag till avgörande

58. Jag föreslår att domstolen genom en tredskodom enligt artikel 94.2 i domstolens rättegångsregler skall besluta enligt följande.

1) SIVU du plan d'eau de la Vallée du Lot och Hydro-Réalisations SARL i likvidation förpliktas solidariskt att till kommissionen återbetala ett belopp om 83 928 ECU (åttiotretusenniohundratjugoåtta ECU) jämte ränta från den 17 januari 1991 beräknad enligt den räntesats som tillämpas av EFMS för dess transaktioner i ECU och som publiceras den första arbetsdagen i varje månad.

2) Yrkandet om dröjsmålsränta enligt lag ogillas.

3) Svarandena skall ersätta rättegångskostnaderna.